

Наш Лемко

РІК IV.

Ч. 7 (79)

Львів, 1-го квітня 1937.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРА О:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Американці присилайте передплату!

НОВА ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Чітта Дель Ватикано 18. II.
Св. Отець вислав усім Епископам світу енцикліку з гострим осудом комунізму, що заперечує всі духові вартости і підважує всі авторитети. Папа підкреслив свої симпатії (прихильність і любов) до щасливих народів С. С. С. Р. і протиставив погубній доктрині комунізму відвічні правди Католицької Церкви. Папа поручає державам і поодиноким католикам, у першу чергу Духовенству, далі поглиблювати ці спасенні правди і боронити їх усіми силами перед підбуруючою та руйнуючою акцією комуністів.

Вкінці Папа підкреслив, що з огляду на постійну страшну комуністичну небезпеку вважає за відповідне звернути на неї увагу цілого світу.

ніше доручують всі посилки до громадських скриньок і не можуть брати на себе відповідальности за те, яка доля стрічає газети й листи в дорозі між самою поштою та адресатом.

Рівнож помиляються деякі панове, що переслідують селян і грозять їм карою, криміналами за те лише, що селянин хоче (і повинен!) читати дозволені владою часописи, бо забиранням легальних часописів і ревізіями викликають негодування серед селян і чинять велику шкоду державі, підриваючи довіря до державних урядів. Богові дяка — сьогодні вже двадцять сторіччя — тож не годиться трактувати селян як у добі панщини!

Пошта також для Українців.

Хиби, які треба направити.

Др. Степан Біляк, український посол, виголосив 13. лютого на повному засіданні Союму промову. У цій промові крім засадничих справ звернув увагу відповідним чинникам на те, що на Лемківщину не доходять, зокрема останніми часами просто масово пропадають пересилки легальних (цензурованих — інших ніхто не посилає) газет і часописів, видаваних у Львові, та адресованих (виразно! до сільських відборців на Лемківщині.

юванням чужого майна, а водночас порушенням листової тайни — й тому повинна бути заборонена. Вкорочення цих практик лежить в інтересі сільського українського населення як і держави. Самородні цензори дуже помиляються, коли думають, що в цей спосіб роблять якусь прислугу державі — бо забувають, що своїми практиками збуджують недовіря населення до державних уладжень та до пошанування державними чинниками права, бо йде про часописи легальні, попередньо цензуровані компетентною до того владою.

На це не треба окремих доказів, що поштові уряди якнайточ-

Така самовільна конфіскація поштових пересилок є просто присвє-

Як побороти кризу на З. У. З.

ГОСПОДАРСЬКИЙ КОНГРЕС ЯК ВСТУП ДО ПЛЯНОВОЇ АКЦІЇ.

Зі всіх сторін світа подає господарська статистика, що криза минає, що оживає промисл і торгівля, що вертають часи добробуту. Також польські господарські чиновники стараються виказати цифрами, що і в Польщі криза у відвороті, та що наступила вже значна поправа. Може всо і правда, однак цього не бачимо. На українських землях поправа не слідно. Перед нашим населенням все ще стоїть настирливе питання, коли вже нарешті прийде поправа і в нас, коли наша молодь знайде відповідне заняття, наш робітник працю, а селянин зможе випростувати свою спину від тягарів, які його гнетуть.

Щоб дати відповідь на це питання, треба розглянути причини, які викликали у нас кризу.

Криза на наших землях має мало спільного зі світовою. Вона є вислідом нашого політичного положення та в неменшій мірі господарської структури нашого народу. Політичних причин обговорювати не будемо; вони є головно засадничого характеру. Тут звернемо увагу на чисто господарські причини. Українське населення під Польщею це в більшості рільники, без відповідної кількості рілі. Життєва стопа нашого населення низька. До війни перед нами стояли отвором два шляхи: еміграція й державні посади. Кому надоїла біда дома, ішов у світ (до Америки, Канади, Німеччини) шукати кращої долі, або, хоч з трудом допливав до спокійної пристані — державної служби. Вистарчило замкнути ці два втерті шляхи, щоб у нас на стала криза; саме з тим моментом починається вона в нас. Сталося це недовго ще перед світською суматохою.

Безсумніву, наше населення відчуло й удар світової кризи, але головно тому, що якзар в тім часі уряд прикрутив з усієї сили податкову шрубку, не зменшив рільникам податку, ані не дав жадних полекш у сплаті, а противно зачав витискати ще й залеглий податок. Також ані рільники, ані вірителі не були вдоволені з полагодження справи віддовження.

З повищого бачимо, що для поборення кризи на наших землях треба або дати селянам землю, а-

бо змінити господарську структуру нашого населення. Перша можливість відпадає, бо наш селянин на тлі сучасної політичної дійсності землі не дістане; тому остає друга. Здоровий інстинкт нації пхнув у бажаному напрямі. Ми поспринули в напрямі до торгівлі і промислу. Закладенню наших кооператив товаришів великий запал, — а ще більш надії. Та надії не могли відразу сповнитися, а брак доразового успіху ослабив той запал. Цілий тягар і відповідальність за дальшу долю нашого промислу і торгівлі звалено на плечі піонерів нашого господарського відродження, кооперативних діячів та приватників.

Вони з подиву гідною витревалістю та послідовністю двигают цей тягар. Та цього замало. Тут йде про надто велику ставку, щоб загал міг спокійно з боку придивлятися, саме йде про визволення нашого села з господарської неволі. Ми мусимо здобутися на міцну, послідовну, всенациональну акцію і вести її так довго, аж осягнемо повний успіх.

В чому мала би полягати суть цієї акції та від чого її зачинати?

Вихідною точкою в тому напрямі повинно бути скликання „Господарського Зізду Західньо-українських Земель“.

Йде про те, щоб опрацювати напрямні нашої господарської політики, дальше, щоб на Зізді розділити працю між усі діючі сили української нації та щоб в опертю

на авторитет Зізду справа нашого господарського відродження знайшла належний відгук серед населення.

Напрямні нашої господарської політики повинні дати відповідь на два підставові питання:

1) Як здобути капітал потрібний до розбудування нашого промислу і торгівлі?

2) Як запевнити співпрацю нашого населення над поширенням нашого промислу та торгівлі?

Чекати, аж саме життя поборє кризу ми не сміємо. Сьогодні всі народи за приміром Німеччини й Америки станули до чинної боротьби з кризою. На цей шлях вступила останньо й Польща. Ми не сміємо дати себе випередити нікому на наших землях. Памятаймо, що крім політичного напору може прийти вневдовзі і немінш загрозливий для нас економічний і тому бемо на зрив.

Кінцева замітка.

Питанням перенаселення нашого села й зубожіння та вихідною точкою з цього жахливого положення повинні нетайно зайнятися всі наші промислово-торговельні підприємства та економічні інституції; головне завдання за українською пресою, яка в цій справі повинна забрати голос, щоб сцементувати всі сили до рішучої противаги на загроженому полі господарської політики.

— На сов. Україні відбуваються масові арештування. Українське населення протестує проти нечуваного визиску червоної Москви, через що Україні знов загрожує голод. Ціла Україна кипить і грозить революцією проти комуни.

— Між Лежайськом і Ярославом півстав на Сянї величезний запір на просторі 23 км. Його не вдалося зрушити ні динамітом ні бомбардуванням з гармат і літаків. Під Ярославом Сян вилив і затопив багато сіл і тисячі моргів поля.

Замовляйте у Видавництві „Наш Лемко“ такі книжки

„БІБЛІОТЕКИ ЛЕМКІВЩИНА“:

- ч. 1. „ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ“,
- ч. 2. „УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ“,
- ч. 3. „СХІДНІМИ МЕЖАМИ ЛЕМКІВЩИНИ“.

Всі три книжки багато ілюстровані разом з поштовою пересилкою тільки 5 зл. Спілкуйтесь з замовленням, бо наклад на вичерпанні. Гроші посилайте розрахунковим переказом ч. 141. на адресу:

„НАШ ЛЕМКО“, Львів, Зіморовича 2.

Читальня Качковського — осередком бандитської комунарської шайки.

Поборюйте лихо в зародку, щоб пізно не було.

Пригадайте собі, любі Читачі, скільки разів писали ми про загрозу комуністичної пропаганди для нашого села на Лемківщині. Окреме поміщували ми багато вісток, в яких наświetлювали ми кожночасно, хто розбиває єдність між нашим народом у Лемківщині; згадували ми теж і п'ятували всіх тих, що розсвають незгоду й большевицьку заразу в наших селах, піддержують москвофільство та попирають діяльність т. зв. читальні Качковського. На кожному кроці старалися ми вказати нашому народові на Лемківщині, де він має шукати правдиві, нам рідні, всенародні, українські шляхи. І не можемо замовчувати того, щоб наша армія з дня-на-день не дужчала; наші Брати на Лемківщині гуртувались у наших рядах, прозрівали, ставали радо до культурної праці над національним освідмленням й економічним розвитком нашого досі зле веденого господарства.

Аж нараз, наче грім з ясного неба — паде заборона поширювання, передплачування й читання нашого часопису. Авторам цієї заборони ми дуже вдячні за безплатну рекламу, бо це для нас найкраща запорука про необхідність і konieczність нашої дальшої праці.

Так, ми признаємо отверто, що дальше вперто, аж до повної побіди будемо боротися і всіх ідейних та здорово думаючих Синів Лемківських Гір будемо закликувати до безпощадної боротьби з комуною та її посестрою москвофільством. Комуна й москвофільство — це два найгірші боляки на здоровому організм Лемківщини.

Та, щоб так звадим „апостолам“ з „устроія“ яено було, до чого веде їхня „місйна“ праця, подаємо де відома вістки про події, що найкраще характеризують і висвітлюють стан, до якого їхня політика довела москвофільських явно комунізуючих осібників у Лемківщині. Виразно заявляємо, що ціла вина по боці різних „оншодянсько-устроіяцьких апостолів“ які йдуть від першого свого кроку отверто і рішуче на помилковому шляху, саме на шляху несмачної, погубної, позакулісової боротьби зі своїм матірним, церковним осередком, та явної боротьби зі загальними національними

стремліннями українського народу. Качковського — чи відповідніша тут ідейна, культурна й дозволена, легальна праця в читальнях „Прозвіти“, дальше чи комунізуюча „Земля і Воля“, їй побратим криницький „Лемко“, православне москвофільське „Воскресеніє“ та „Русский Голос“ потрібні Лемківщині — чи здорове українське католицьке дурковане слово.

Коли між розбавлену юрбу увійшов завідатель Милика, Впр. о. Дамян Дзяма і просив, благав танцюристів, щоб у заказаному часі не робили забав і розійшлися до хат, тоді один темняк-комунар скочив до Отця завідателя та ляжко поранив його боксером у голову. Другі парохіяни станули в обороні тяжко потурбованого Отця Душпастиря й від себе просили успотітись, звертаючи нерозважним увагу, чого слухають большевицьких підшептів та невинно проливають братню кров. Щойно поліція з Мушини й погранична сторожа розігнала кровожадних комунарів. Та замість покарати їх, зараз таки другого дня в понеділок 15. III. ц. р. люди мали бачити котрогось з люстерункових з Мушани, який з тими самими поплечниками розбишацької шайки з читальні Качковського, що покалічили Отця Дзяму — попивав собі в шинку в Мушині. Так, це жалюгідний факт, який краще наświetлює, варто буде знати вищій владі, може тоді прийде прозріння, чи Лемківщині поруці з комунарськими читальнями

Так, радуйтеся „господинове отці“ з „устроія“ й ваші поплечники бартки, костаровецький подвижник та вороблицький недоченний Ванцю! Але кара Божа нікого не мине! Бог є на небі, все бачить та терпеливо жде кінця. Підтягайте мури вавилонської вежі, бо тут буде вам гріб.

Зновже до вас, збаламучені большевицькими обцянками зі Щавника, Злоцького і Милика, звертаємося з гарячим проханням: **Пробудіться, ми до вас на колінах підемо; ми не віримо, щоб ви не мали Бога в серці. Найсвятішу Матінку будемо молити, щоб подала вам сили встати й очиститися з неволі гріха й большевицької облуди.**

Не відкидайте нашої помішньої руки — ми ваші брати. Ходіть з нами, бо з нами Бог і Його свята воля.

Нам не лячні земські страхіття, ми одинокого Божого гніву боїмося.

—o—

Дуже важна справа.

Усі зніємо, хто сьогодні вчить наші діти на Лемківщині. Доволі багато писалось вже про те, з яких букварів учиться наша дитина. Та покищо не було відповідного ліку, щоб наша дитина не мусіла в так жахливий спосіб покутувати й навчатися якоїсь то чудернацької немови-говору. Правда — свідомі одиниці на Лемківщині обстоювали за права нашої шкільної молоді, але чомусь не було зорганізованої постави, щоб позбутися небажаних і ніким не апробованих букварів з наших шкіл.

Сьогодні, коли міністерство освіти в Варшаві дозволило українських дитячий журнал „Світ Дитини“ до шкільних бібліотек — ре-скриптом з 15. II. 1937. до ч. II. Пр. 14938/37, повинні шкільні комітети, або Батьківські Кружки, де й та-

ких не було би, тоді всі батьки шкільної молоді повинні негайно таки по появі нашої вістки зійтись в школі та домагатися від пп. учителів, щоб негайно закуплено зі шкільного бюджету відповідну до числа шкільної дітвори скількість „Світа Дитини“ та дати дитині можливість навчитися потрібної матірної мови.

Зокрема повинні теж самі батьки на спілку — двох-трьох або чотирьох зложитися та передплатити своїм дітям цей виховний журнал, що буде вести нашу молодь до пізнання потрібної кожній культурній людині на Лемківщині літературної української мови.

Наші Брати за океаном повинні рівнож прийти з поміччю своїм Рідням та передплачувати для них „Світ Дитини“.

До праці українська молодь!

БЕРІТЬСЯ ДО ШОВКІВНИЦТВА!

Зближається весна — використуймо всі наші неужитки.

Перед кількома роками наші українські часописи заговорили уперше про нову галузь домашнього промислу, що гарно може у нас розвинутися — саме про шовківництво.

До недавня люди думали, що шовківництво може розвиватися лише в гарячих краях, тимчасом практика виказала, що наш край цілком до того пригожий, бо й п'ячва відповідна і клімат підхожий! Батьківщиною шовківництва це Китай (Хіни), де воно розвинулося ще 3000 років перед Христом. Відтак перейшло до Японії, де цілий нарід ним займається, згодом перейшло до Індій, до Персії, відтак до Греції, Риму, опісля до Італії, Франції, перед війною розвивалося гарно на Україні, а по війні зачали пробувати чехи, поляки, тільки ми до цього забралися на самому кінці...

За сім років праці довели ми до того, що нині маємо у своїм посіданні до 8 мільйонів морвових деревець, яких листям можемо годувати шовкопрядку.

Шовкопрядка це маленька гусениця, що викльовується з таких маленьких яечок, так що від маку ті яечка, звані грепою, тяжко розрізнити.

Яечка ті спроваджується з кооперативи „Шовк“ у Самборі (вул. Замойського 7.). В однім грамі таких яечок буде від 1500—1600 і це коштує 1 зол. — два грами 1.50 зол. На весні, як морвові дерева зачнуть пукати і зачне розвиватися листя, тоді виносимо ті яечка з зимної комори, де переховуємо їх, розложимо їх на куснику флянелі або полотні, в теплій кімнаті, де мусить бути на стіні термомір (термомерт), що показує 16° P. або 20° C. При такій теплоті по 6-ох днях зачнуть ті яечка пукати і з них вилазять малі гусенички цілком чорні, а довгі на 5 мм. Їх треба зараз накрити кусочком органіни, на органіну накраяти кілька морвових листків і вони (ті гусенички) попереходять через дірочки органіни і зачнуть їсти морвові листочки.

Гусенички кормити треба що 4 годині від 6 рано до 10 вечором.

Вони ростуть через 33 до 36 днів і виростуть такі великі, як вказуючий палець. Тоді перестають їсти і зачинають завиватись. Кожна стежить собі п'яздечко, снує зі свого пищка густу теч, яка на воздуху засихає і це є шовкова ниточка, котрою то ниточкою гусеничка себе обмотує. Ниточка ця має довгости від 800—1400 метрів і ними обмотається гусениця цілком. Тоді називається куклою, або з китайська коконом. В тім коконі живе ще гусениця 10 днів і там в середині переображується в мотилу. Як мотиль пережирає всі нитки і виходить на світ як самець і самиця, на те, щоби лучитися разом і видавати на світ знову яечка для продовження свого існування. Щоби не допустити до подіравлення кокона і через це зіпсовання нитки, годівельник мусить кокони забити в гарячій парі, відтак висушити і продати до фабрики шовку, за що фабрика платить до місяця гроші.

Як наші селяни навчилися сіяти морвові насіння, що виглядає так як зерно проса, і з цього морвового насіння повиростали морвові деревця та зачали від кількох років годувати шовкопрядку. По вигодуванні коконів, зачали їх продавати. Щоби праця наших селян не пішла в чужі руки, наші передові люди оснували свою кооперативу „Шовк“ і зачали скуповувати кокони від наших людей, по ціні риночній, як всюди на світі. Скупивши більшу скількість коконів, зачали їх розмотувати і з розмотаної пряжі зачали ткати шовкову матерію, звану українським **сирим шовком**. Матерія ця незвичайно сильна, сила її рівна силі стали! Матерію цю ткає кооп. „Шовк“ на простому ткацькому варстаті, бо на механічний варстат це не може спромогтися. Матерія ця пригожа на мужеські і жіночі літні костюми, а також на церковні фелони. Ціна цієї матерії від 8—15 зол. за метр широкий на 80 см. З цієї матерії вишито українськими взорами до тепер 2 церковні фелони, один для церкви в Самборі, другий для церкви в Лаврівському Манастирі. В костюмах з нашого українського шовку ходять вже деякі наші громадяни. Ця матерія незвичайно міцна, дається легко прати. Кооп. „Шовк“ звертається до вас браття

Лемки. Не оставайте позаді, а беріться до шовківництва!

Хай кожний з вас замовить собі в кооп. „Шовк“ зараз тепер бодай 1 деко морвового насіння за 50 грошів, і хай посіє його в травні (маю) на грядочці, як буряки. Насіння зійде до кількох тижнів, відтак його пересадити як пересаджується розсаду, і за 3 роки повиростають вам деревця високі під паху. Тоді, хто таких деревець буде мати бодай 50, зробить собі з них живопліт, тоді і може вже годувати 1 грам яечок і заробить собі кількадесять золотих в найбільші доновинки перед жнивими. Годівля шовкопрядки триває всього 6 тижнів: від початку червня до половини липня кожного року. Відтак продасть свої кокони кооп. „Шовк“, яка до 1-го місяця платить гроші. Годівлі вести не можна без книжки-підручника „Шовківництва“ дра Богдана Гнатевича, де є багато образків, як годувати шовкопрядку. Ціна підручника 1.50 зол. Хто вже з вас має морвові деревця, хай запише собі в кооп. „Шовк“ бодай 1 грам яечок (грени) до годівлі шовкопрядки за 1 зол. і хай з початком червня, або тоді, як зачнуть розвиватися листя морвових дерев, зачне годувати шовкопрядку. Горніться всі до шовківництва, засаджуйте свої неужитки морвовими деревцями, а рубайте верби, бо верба не дає жадної користі, а приносить нам ганьбу. З нас культурні народи сміються, що ми мешкаємо в царстві верб і вільх! Проч з вербою, садіть морву!

Морва, як виросте та має вже 6—7 років, родить тоді багато вочів, які подібні до наших малин, або черниць. Ягоди морви мають смак нудно-солодкий, як люкреція. З морвових ягід робиться знамените вино, а також ріжні конфітури і соки, можна варити з них вареники, як з черниць. Зі старого морвового дерева будуть прекрасні меблі, яких уживали в давніх часах французькі королі. Морвоє дерево буде жити до 150 років. Морвоє листя, яким живиться шовкопрядка подібне до листя липи, а цвіт морвового дерева дає пчолам тільки пожитку, що й липа!

От бачите, який великий хосен з морвових дерев. Тому рубайте вербу, а садіть морву, — і розвивайте шовківництво.

Проф. Ів. Филипчак

Голова Надзірної Ради Кооп. „Шовк“ у Самборі.

3 життя наших Братів за океаном.

Відділ Союзу Українок у Джерзі Ситі призначив на своїх зборах п'ять ам. доларів на просвітні цілі Лемківщини. Цей гарний примір повинні взяти під увагу й інші українські товариства та причинитись по змозі своїми жертвами до акції відродження Лемківщини.

В Нью-Йорку відбулась заходом першого відділу Організації Оборони Лемківщини в Українськiм Народнiм Домi в днi 24. сiчня ц. р. вистава п. н. „Пiд нiч першого листопада“, пера О. Котанського. Оце перша правдиво лемкiвська вистава з питомим лемкiвським виговором в Українськiм Народнiм Домi в Нью-Йорку й тому кожний був цікавий побачити її. Сама вистава, хоч коротка, зробила незвичайно гарне вражiння на глядачiв. Треба признати, що ньюйорськi Українцi з Лемкiвщини виявились дуже добрими аматорами (це впроцiм i в самiй Лемкiвщинi дуже вiдрадне й похвальне явище!) i свої ролi вiддали дуже вмило. По виставi вiдбувся бал до пiзної ночi. Дохiд призначено на культурнi потреби Лемкiвщини.

Українське Товариство Горожан у Фiлядельфi вiдштувало в Українськiм Народнiм Домi „День Просвiти“ в днi 17. I. ц. р. (На цьому мiсцi подаємо малу замітку, що не годиться народнi iмпрези, торжества, тощо важнiшi нацiональнi подiї пiдтягати пiд загальну рубрику „свято“, бо пiд святом розумiємо релiгiйнi торжества та для звеличання вказаних iмпрез вистава назва — примiром — День Нацiональної Єдностi, День Просвiти, День Матерi, День Українськiй Книжки, День або Роковини Шевченка i т. д., врештi окремий заказ, щоб не надуживати назви „свято“ для просвiтрянських цiлей видали всi українськi греко-католицькi Ординарiяти). Обширний реферат про значiння „Просвiти“, про її дотеперiшню працю та заслуги (гляди „**Ілюстрована історія Лемківщини**“ Юліяна Тарновича стор. 224—245), як також про її завдання пiд теперiшню пору виголосив громадянин Михайло Дудра. Окремий короткий реферат про „Просвiту“ в англiйськiй мовi вигелосив др. В. Галан. На закiнченнi концерту i промов вiдбулась з гарним успiхом вистава „Ой, та Просвiта“, виведена Михайлом Рибакoм. В часi концерту переведено

збiрку на ювiлейний „Дар Просвiти“.

Не позiстали позади Українцi з Лемкiвщини в Єлизабетi, що також уладили „День Просвiти“ в днi 24. I. ц. р. в салi Українськoго Народнoго Дому. Концертoву частину виконав мiсцевий хор пiд управою Михайла Ядловського. Спiвав цей хор прекрасно загально-українськi та українськi пiснi з Лемкiвщини. Музичнi точки виконав молодий дуже талановитий скрипак українець-лемко, син п-ва Левчикiв.

Гарну просвiтрянську деклямацiю виголосив молоденький хлопець, Галушак. Властиву програму дня вiдчинив громадянин Василь Левчик, голова комiтету О. О. Л. Вступне слово виголосив Впр. о. Совiтник Й. Чаплинський. Окремий просвiтрянський реферат дуже вiдповiдно подуманий й опрацьований виголосив деєгат Товариства „Просвiта“ громадянин Михайло Дудра. Слiд лише згадати, що в днi 18. сiчня ц. р. Їх Ексцеленцiя, українськiй греко-католик. Єпископ Богачевський пiняв на авдiєнцiї вiдпоручника „Просвiти“ Михайла Дудру та виявив велике заiтересування рiднокраєвими справами, зокрема дуже прихильно поставився до органiзацiйної працi Українцiв з Лемкiвщини. Пишуть нам врештi з Америки, що органiзатор Михайло Дудра обiжджає всi мiсцевостi в Америцi, де живуть наші Брати з Лемкiвщини та виголошує вiдчити й реферати про завдання органiзованого життя мiж нашою великою українськoю емиґрацiєю та про пекучу

потребу культурної помочi Лемкiвщинi в її повному вiдродженнi.

„Українськiй Голос“ у Вiннiпеґу (Канада) помiстив у лютневих числах двi обширнi статтi про Лемкiвщину написанi громадянином В. Гривнаком з Едмонту. Автор статтей запiзнає канадiйських українцiв з обставинами на Лемкiвщинi, пояснює завдання та напрямнi на майбутнє. Статтi ще й тим цiннi та цiкавi, що автор спирається на iсторичних згадках i вияснює походження українськoго племенi — лемкiв та їх приналежнiсть до українськoго матернoго пня.

„Українськi Вiсти“ в Едмонтонi з 2. II. ц. р. помiщують свiтлину Впр. о. Івана Тiлявського i статтю п. н. „Вираз пошани й любови до душпастиря в Рiджайнi“. У статтi читаємо, що день Христового Рiздва дав нагоду парохiянам українськoї греко-католик. церкви св. Василя Великого в Рiджайнi також висловити пошану i привязання до свого пароха о. Івана Тiлявського. По св. Службi Божiй зiйшлися всi вiрнi до салi пiд церквою i тут привiтали свого душпастиря вiдповiдними пiснями, бажаннями та гарним дарунком.

Дальше поданий в статтi короткий життєпис о. Тiлявського, та для нас найцiннiше, що впродовж короткого часу душпастирськoї працi вiрнi у Канадi пiзнавалися на його, як самi називають, „золотiм серцi“, цiло вiддалися його провoдiвi. Отже бачимо, що Впр. о. Іван Тiлявський тiшиться не меншим поводженням у своїх парохiян тепер у Канадi, як недавно ще на українськiй Лемкiвщинi.

Цiнне письмо з Америки.

Хвальна Редакцiє „Нашого Лемка“.

Дуже Вам дякую за точне пересилання на мою адресу „Нашого Лемка“. По перечитаннi лежить той часопис на бюрку в канцелярiї, де приходять наші парохiяни й маюсть нагоду побачити свiтлини з дорогої їм українськoї Лемкiвщини. Дуже похвальне дiло, що помiщуєте гарнi знимки наших українських греко-католик. церков у часописi, бо часто доводиться менi бачити, як то наші парохiяни пильно переглядають сторiнки „Нашого Лемка“ та на вид церковцi, яку вони бачуть на свiтлинi, неодному тиснеться сльоза з очей, бо в ту хвилину вони нагадують собі свої

молодi лiта та з цим Рiдний Край, який довелось неодному покидати тому вже 40 до 50 лiт. Треба теж знати, що наші Лемки, це найстаршi Українцi-емiгранти в Америцi.

Зокрема повiдомляю Вас, Паче Редакторе, що я перечитала Вашу цiнну iсторiю Лемкiвщини, багато цiкавого й корисного довидалась з цєї книжки, тому поручаю Всiм iсторiю, хто цiкавиться Лемкiвщиною, що є невидривною частиною українськoго народу.

Пересилаю щирий привiт Рiднiй Землi й бажання в дальшiй культурнiй працi. — Гарзд.

Карпегiє, Па, Юлія Кучерова.

Наша відповідь.

ЧИ Т. ЗВ. „ВІСТИ АПОСТОЛЬСЬКОЇ АДМИНІСТРАЦІЇ ЛЕМКОВЩИНИ“, Ч. XI. ОБОВ'ЯЗУЮТЬ У СОВІСТІ?

Щоб якийсь церковний розпорядок, або взагалі якийнебудь закон міг обов'язувати в совісті, то мусить відповідати таким трьом умовам, а саме: а) мусить відноситися до доброї й морально дозволеної матерії; б) мусить бути виданий через законну, компетентну владу; в) мусить бути формально виданий і проголошений.

Коли йде про наведені вгорі „Вісти“, то перша передумовина по найбільшій частині відпадає!.. Чому? Тому, що поза деякими, безспірними, засадничими справами, як прим. про метрикальні копії й конкурсні іспити, криють у собі морально недозволені мотив і предмет. Тим мотивом — це партійна, аж надто слідна та виразна ненависть до українців, а тим предметом є прим. заборона таких річей, які є морально добрі, чесні, дозволені та похвальні, як співання гімну-молитви „Боже Великий!..“, прикраса церковними лентами і ручниками, або читання католицьких часописів.

Колиж знову йде про другу і третю умовину, то „Вісти“ не відповідають приписаній, канонічній формі церковних розпорядків. І так не є тут зазначене, що „Вісти“ видає законна, компетентна, церковна влада. Вправді видніє під „Вістями“ печатка з написом: „Апостольський Адміністратор Лемковщини“, од-

наче нема зазначеного ні імені, ні прізвища урядуючого апостольського адміністратора. А тимчасом до важности кожного церковного закону, чи розпорядку — власноручний підпис компетентного церковного законодавця є — попри печатку — безумовно вимаганий і потрібний!.. А такого якраз підпису на „Вістях“ немає..

Уміщений вправді на тих же „Вістях“ повний підпис „канцлера“ якоїсь неіснуючої „курії“. Однак цей т. зв. „канцлер“ не є прецінь ніяким номінальним апостольським адміністратором Лемківщини (хоча з позиції, на якій умістив він свій підпис, слідве, що хотів би ним формально бути!..), та приложена через когось на „Вістях“ печатка ніяк до нього не відноситься!.. Тимчасом ніякий канцлер не може ніколи сам власновільно видавати ніяких канонічно-важних розпорядків, приписів і законів!.. Отже тимсамим і згадані „Вісти“ в цілості, хочби тільки лише з самих формальних причин, є неважні і нікого в совісті не обов'язують!.. Зрештою ми були би дуже вдячні, якщо славні „руські“ юристи і каноністи на „Устрою“ збили би це наше закінчення та висказали свій „золотий“ погляд на цю справу!..

Редакція.

Новий протиукраїнський виступ московських фанатиків.

(„Указ“ за „указом“ сиплется проти українців. — Заборона часописів: „Нашого Лемка“ й „Українського Бескиду“ на Лемківщині!..)

На днях появилися писані етимологічним архаїзмом т. зв. „Вісти Апостольської Адміністрації Лемковщини“, ч. XI., а радше „урядовий“ орган нового, „великого канцлера“ неіснуючої фактично „курії“ Лемківщини. У цих „Вістях“ аж роїться від протиукраїнського фанатизму!.. Сиплется тут „указ“ за „указом“, та кожний майже з них аж дише яркою ненавистю проти українців.. Можна це вичитати і вичути з кожного речення тих „указів“, з котрих аж мало що не точиться піна крайної, протиукраїнської злості й тенденції авторів!..

Вершком знову кацальської безличности є тим разом виразна вже заборона співати в українських греко-кат. церквах апробований Католицькими Церковними Властями у-

країнський гімн-молитву: „Боже Великий“, відтак заборона українських, національних лент і прикрас по церквах, та вкінці заборона передплачувати, читати і поширювати українські часописи: „Наш Лемко“ й „Український Бескид“! Мовляв тому, що вони буцімто ширять роздор між населенням?!..

Хто ширив і ширить роздор, ненависть і незгоду між українським населенням Лемківщини, ми це аж надто добре і докладно знаємо!.. Вистарчить згадати про 1926—1929 роки, а побачимо, скільки лайок, клевет й очернень, скільки то підбурювань, зоологічної ненависти і злості вилято тоді на Св. Отця, Католицьку Церкву, католицьку віру і релігію, на Унію, на Католицьких Єпископів — з боку тих кругів, котрі

видали тепер свої такі озлоблені тоном, а такі вбогі формою і дурненькі змістом „Вісти“, та котрі гуртуються довкруги лемківського, т. зв. „Устрою“!.. А тепер ще заборонюють ті католицькі й українські часописи, котрі виступали, виступають і будуть виступати проти їх кацапсько-схизматичької киди!..

Розуміється, що ціла ця заборона ані під канонічно-правним ані під річево-моральним оглядом нікого не обов'язує і ці, легально видавані, українсько-католицькі часописи будуть поширюватися ще більше після повищого „указу“, як перед забороною!.. І то навіть тоді, хочби „великий“ устроїцький Васьо змобілізував проти нас, українців усіх агентів Г. П. У., всіх „руських“ шпіцлів“ і донощиків цілого світу, а не тільки тих, що зачалися по різних Оншодах, Волях, Криничях, Короснах і т. д.!.. Устроїцький Васьо ще трохи за слабкий, а від своєї табаки ще таки добре засмарканий, щоби міг своїми дурненькими виступами знищити, або хоч на хвилю спинити непоборну, українську, національну стихію на Лемківщині!.. Кінчимо: Сором московським лайдакам!..

Українці-лемки.

ДО СКЛАДУ І ПРИКЛАДУ.

Три роки вже минуло,
Щасливий, четвертий настав —
Як у Карпати рідне слово
„Наш Лемко“ зі Львова завітав.
Збудився народ, наче з гробого сну;

Начали Лемчи очі протирати
І всі як-стій в родину одну
Сталися дружньо гуртувати.
Один в одного питає:
Чі ми сини, якого роду?
„Наш Лемко“ відповідь давав:
Українського славного народу!
Відрізли правду від облуди,
Пізнали, хто їм добра бажа;
Всі каються й б'ються в груди,
Бо правда неправду перемогла.

Так, три роки вже минуло,
Скоро як один день —
Лемківщина пізнала:
Де матірний її пеня.
„Наш Лемко“, український часопис

Щирий приятель і друг —
Він ясні лучі у села приніс,
Розвіяв хмари московських слуг.
Тож усі його читаймо —
Одиноку нашу добру газету;
Разом усі його попираймо
Збірно посилаючи переплату.
А хто під ним ямку ме копати,
Того за чуб візьме

Ваш Юрко Бородатий.

НОВИНКИ.

На днях вислали ми нашим передплатникам чергову книжку Бібліотеки Лемківщини п. н. „Східніми межами Лемківщини“, тому просимо вислати нам належність за книжку 1 зл.

— Помер у Сайре Па (Америка) Данько Новак із Загутиня, пов. Сянік, дня 15. XII. 1936 р. В. Й. П.

— Повідомлення про пошесті вільні від поштової оплати. Щоб улекшити акцію поборювання заразливих недуг, міністерство пошт і телеграфів признало полекші для листування у звязку з протиділанням пошестям. Повідомлення про пошесті недуги, пересилані від громадських урядів, є вільні від поштових оплат.

— Перегляд коней і возів в цілій державі. Міністерство краєвої політики разом з міністерством хліборобських справ розпорядили, щоби між 1. квітня та 1. травня перевідено перегляд усіх коней і возів. До перегляду треба буде привести коней, уроджених в 1933. р. і старші, що ще не мають „доводів“, дальше коні 9 і 12-літні, А, Л або Т. Вкінці покличуть до переглядів 4-літні коні й інші, які не були в останніх роках оглянені. Перегляд возів відбудеться в місцевостях, визначених через військові влади.

— Смерть сестри міністра. Перед пів роком зрештували Ванду Паралевіч, сестру вбитого міністра Перацького, а жінку президента апеляційного суду в Кракові. Арештували за хабарництво і за вироблення протекції при обсаді високих посад. Була це дуже погана й замотана справа. В слідстві викрили багато співвинних і то не будького. Польські газети широко розмазували справу, головно протиправительственні газети. Всі нетерпеливо ждали, чим та справа закінчиться. А тимчасом майже напередодні процесу Паралевічова тяжко занедужала та померла. Довкруги її смерті витворилися різні сплетні та підозріння.

— До молочарні кооперативи в Гарті, березівського повіту, дісталися злодії і розпороли касу, в якій було 2.000 зол. Одначе злодії сполошилися і втікли, не забравши грошей.

— Українські селяни Закарпаття організуються. Дня 15. лютого у великій селі Бичкові на Закарпатській Україні відбулося загальне зібрання тамешньої організації „Українська Селянська Партія“. На

зібрання прибуло 700 селян і сільських робітників та рішили всі згуртуватися разом в одну організацію, що стане до боротьби за кращу долю українських селян по тамтой бік Карпат.

— Кооперативна гарбарня в Яворові. Одинока не тільки українська, але й на терені Польщі, кооперативна гарбарня в Яворові осягнула в 1936 р. 10 років свого існування. За цей час кооператива зробила великий крок вперед. Вона має тепер власні дома вартости 7.500 зл. та машини вартости 5.250 зл. Вироби гарбарні мають вже свою устійнену марку. В 1936 р. оборот гарбарні виносив 163.694 зл. Кооператива стоїть на добрих основах і дає запоруку дальшого розвитку.

— Скажений пес покусав п'ятнадцятеро шкільних дітей у Команчі. Першу поміч уділив лікар негайно. Ще раз звертаємо увагу, щоби псів держати на ланцюгу та в разі нещастя зараз повідомити відповідний уряд.

— Робітники на тартаку в селі Репедь (комачецька округа) страйкували за підвишкою платні. Страйк скінчився успішно для робітників. Одна лише біда, що робітники українці вписалися до Звйонзку Роботнікуф та платять по 20 грошів тижнево вкладки на якусь оборону. В кожному разі гроші йдуть у несвої руки та більше як певне, що використають їх на знищення всего, що нам дороге.

— Важна пригадка. Соймова комісія ухвалила привернути ренту (засілок) низько-процентовим інвалідам, які нездібні до праці 15 процент. Цим признають нездібність на 25 процент, отже такі інваліди можуть старатися про ренту, яка їм належиться. Прохання треба писати через окремі староства до Скарбової Палати (для Лемківщини в Кракові). Але це відноситься до таких інвалідів, що скінчили 55 рік життя.

— Весняна поміч на засіви. Центральна адміністраційна влада видала своїм тереновим оргачам зарядження в справі весняної помочі на засіви для рільників, особливо тих, що в минулому році потерпіли від граду, пожеж, повені, неврожая й т. д. і не можуть засіяти своїх піль власними засобами.

Бідний, хто грає на чужій сопілці.

Лемківські Кооперативи!

Найкорисніше забезпечення товарів від крадежі-влому заключите тільки в Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

— Жертви денатурату. У селі Лібухора, турчанського повіту на Бойківщині на весіллі у Луця Цитрина давали гостям пити приправлений денатурат. Наслідки були страшні: 80-літній господар Гафій помер, а 35-літній Гатун осліп. Справою занялася самбірська прокураторія. Якби то добре було, щоб сянівська прокураторія вглянула, що діється у різних риманівських покутних шинках, де на келюшки розпродують денатурат і троять несвідомий народ і то без різниці, чи українець чи поляк. Те саме діється в Буківську, Коросні, Балигороді та других заживдівлених місточках.

— Повісився у в'язниці городського суду в Горлицях на віконній кваті Сидір Сембратович з Новиці, спільник бандита Вондоловського, що згинув підчас поліційної погоні в Ропиці Пільній.

— Кари за знущання над звірятами. Міністерство внутрішніх справ у Варшаві вислало до воеводів і старостів обіжник у справі карання наглими карними наказами за знущання над звірятами. Міністерство пригадало, що ще в квітні 1934 р. поручило, щоб адміністраційна влада використала прислугуючі їй управління розпорядку про карно-адміністраційне поступування. Вони можуть поручити властивим державним самоуправним функціонарям, щоб накладали карними наказами гривни за проступки проти декрету з 1928 р. про охорону звірят. Отже не вільно бити коней і других домашніх тварин, перевантажувати фір і возів, морити голодом, уживати невідповідної упряжі, копати або камінням навертати тварину на пасовищі і т. д. бо за це — цілком слушно — буде кара. З твариною теж треба поводитись людяно!

Уживайте лише

знаменитої цикорії „ЛУНА“, злогової підмінки кави „ПРАЖІНЬ“ і солодової кави „ЛУНА“, виробів

Української Кооп. фабрики
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“
Львів XV., вул. Церковна 2.

Молитва за свій нарід.

(Не тільки можна, але таки є моральним обов'язком кожної людини молитися за свій нарід!...)

Молитва за свій нарід має своє моральне і теологічне обоснування в четвертій заповіді декалогу, та в основній заповіді любови ближнього. Бо коли маємо любити своє родинне гніздо, та його шанувати, коли ми є обов'язані любити ближніх, то ця наша любов мусить в якійсь звершеннішій ступні обіймати теж і тих, котрі в особливий спосіб злучені з нами, а це вузлами крові, спільного походження, спільної мови, спільної, історичної традиції і спільного, збірного життя. А цею людською збирнотою є якраз свій власний нарід. Знову одним з об'явлених любови цього народу є саме молитва — і то так приватна, як і прилюдна молитва!...

Молитва за свій нарід стала невідрубною частиною св. книг Старого Завіту. З них довідуємося, що за свій нарід молилися пророки, молилися богоугодні мужі, молилися особливо св. Пророк і Псалмотворець Давид!... А провідник ізраїльського народу, Мойсей, вставляючися за своїм тяжко упавшим народом на горі Синай, навколішках, зі сльозами в очах молився, щоби Бог вимазав радше його імя з книги життя, як мав би не пощадити і не помилувати його народу!... І всемогучий Бог, як пише біблія, прихилився до цієї молитви Мойсея, та простив тяжкий гріх його народу!...

Опісля в Новому Завіті, Ісус Христос, Божий Син, шукав першзавсе погибших овець ізраїльського дому (народу), молився за них, а навіть плакав над недолею столичного міста Єрусалиму... Так само і Апостоли — і ділом і молитвою любили свій нарід, та у своїх місійних працях давали завжди першенство своєму народові. Св. Апостол Павло, цей великий і незрівняний Апостол поганських народів, і в праці і в молитві свій рідний нарід, як перший і найдорожчий собі, мав всегда на серці!...

Молитися за свій нарід — це ніяка не політика, але це внесла релігійна правда і потреба, котра виразно впливає з науки Католицької Церкви... Як у практиці повинно виглядати виконання цього релігійного обов'язку, дають нам красний примір хочби такі наші найближчі сусіди, поляки. Хто мав нагоду перед війною чути, як вони по своїх католицьких костелах співали зво-

рушаючи свій гимн-молитву: „Боже, щось Польскен...“, цей мав тим самим нагоду наглядно переконатися, яку величню, будуючу, релігійну красу, яку потужню, моральну силу, який благородний, освячуючий вплив має на вірних молитва за свій нарід!... Ця молитва — це справді молитва, не тільки зворушуюча душу і потрясаюча серце, але теж прошибаюча облаки і небеса!... Поляки співали, просили, благали і молилися і випросили те, чого бажали!...

І чи знайшовся би був тоді, в часах займанщини, якийсь польський Єпископ, який з якихсь партійних мотивів і зглядів мав би відвагу

заборонити полякам цей гимн?!... Ні! Рішучо, ні! Такого Єпископа були би вони сейчас гідно і безпощадно нап'ятували, та як національного зрадника і шкідника, виключили були би його поза скобки свого народнього життя!

І з'всім слушно!... Одначе такий Єрарх між поляками не знайшовся, бо вони знають належно цінити та гідно боронити свою національну честь і повагу!...

Тільки — на жаль — у нас знайшлися між кацапськими недобитками такі.

Одначе дарма!... Від дозволеної, легальної, апробованої молитви за свій нарід не спинить нас рішучо ніхто, а тих мерзенних виродків, чи то з лемківського „Устрою“, чи з поза нього, проклене, нап'ятує, та гідно осудить нарід та історія!..

Українці-лемки.

Прочитайте, а не пожалуйте!

Цими днями появилася нова дуже цікава книжечка про нашу Лемківщину. Написав її Др. Франц Коковський, що довгі літа прожив поміж лемками, як суддя в місті Сяніку та цілим серцем полюбив ту українську землю та її чесних, привязаних до своєї віри та народности мешканців. Свою книжку Др. Коковський назвав „Східніми межами Лемківщини“, бо пише так, начеб їхав границею Лемківщини від сходу та описує село за селом, усе, що де є цікаве та гідне уваги. В другій частині цієї книжки описує, як то вперто треба було боротися за свою церкву в селі Крем'яній, в третій знову звичай рибаків у Сяніччині, а нарешті в четвертій частині — щоденне життя лемківського села.

Для нас, лемків, найцікавіша буде перша частина, бо там описане майже кожне село від Сяніка аж по Динів. А кожному хіба цікаво довідатися, що про його село пише чужа людина, або знов порівняти життя свого села з життям інших сіл. Цікава також друга частина, бо вона вчить нас, як треба боротися за своє право й ніколи не уступати, хочби здавалося, що вже нема ніякої надії на перемогу.

Дві останні частини призначені вже більше для тих, що нашої Лемківщини не знають. Ми самі знаємо дуже добре, як наші рибалки імають дуже, як наші рибалки імають дуже, як називаються по-нашому частини плуга, чи іншого господарського знаряд-

дя або як будується „хижу“. Заге для чужих людей, а навіть для українців, але таких, що не були на Лемківщині, то таке цікаве, як наприклад для нас оповідання про Америку, або про якісь інші незнані землі.

Власне тому повинні цю книжку прочитати всі, — не тільки лемки, але й ті наші брати-українці, котрі не знають нашого життя. З цієї книжечки вони довідаються, чим є Лемківщина для цілої Української Землі, на які небезпеки вона наражена та як дуже мусимо нею дорожити й напружувати всі свої сили, щоб її для нас зберегти.

Думаємо, що невеличкий наклад дуже скоро люди розкуплять, тому спішіть з замовленнями, щоб не було запізно. Ціна цієї вартісної книжки всього один зл., а замовлення треба надсилати до Адміністрації „Нашого Лемка“. Ю. Р.

— 0 —

ЦЕНТРОСОЮЗ

ЕКСПОРТУЄ

збіжжя
бекони
дріб
яйця
клоччя

ПРОДУКУЄ

мило
мясні вироби
навиває нитки

Правне відношення Апост. Адміністрації

до Перемиської Єпархії та до Галицької Церковної Провінції.

Ерекційні акти Апостольської Адміністрації для Лемківщини. — Апостольська Адміністрація і конкордат. — Апост. Адміністрація і гр.-кат. Перемиська Дієцезія та Галицька Церковна Провінція. — Помилкові шляхи Апост. Адміністрації та марні вигляди на будуче.

Канонічно-цивільно-правне існування Апостольської Адміністрації на території Лемківщини спирається на двох, прилюдно-правних актах, а саме: 1) На конвенції Апостольської Столиці з урядом Польщі з 1934 р., і 2) на декреті Св. Конгрегації для Східної Церкви з дня 10. лютого 1934. року.

Щодо першого акту, то це заключений на 10 років (себто до 1944. р. включно) договір між Апостольською Столицею й урядом Польщі, на основі якого уряд годиться виділити з гр.-кат. Перемиської Єпархії її девять західних деканатів, а саме буківський, горлицький, грибівський, динівський, дуклянський, короснянський, мушинський, риманівський і сянницький та еригувати на цій території окрему Апостольську Адміністрацію для т. зв. Лемківщини. Цією територіяльною, церковною областю має управляти залежний безпосередньо від Апостольської Столиці апостольський адміністратор. На основі окремої точки конвенції уряд дає йому дотацію з державного скарбу. Крім того апостольський адміністратор матиме до помочі трьох членів курії, теж оплачуваних урядом. Ця конвенція, що її не опубліковано ні не ратифікував сойм, обов'язуватиме 10 років (себто до 1944. р. включно) з тим застереженням, що якщо ні одна з договірних сторін не вповіла її по 10-ох роках, тоді вона обов'язуватиме автоматично даліше на такий самий протяг часу. Отже тим самим з таким мовчаливим збереженням цієї останньої кінцевої клявзулі вище згаданої конвенції продовжилось би на такий сам період часу і прилюдно-правне існування Апостольської Адміністрації для Лемківщини.

Виконанням цієї конвенції з боку Апостольської Столиці був декрет Св. Конгрегації для Східної Церкви з дня 10. лютого 1934. р., що починається від слів: „Кво апітус конзулярет...“, що ним на вище згаданій території Лемківщини ериговано канонічно-правно і фактично Апостольську Адміністрацію. Одночасно в особі о. д-ра Н. Нагорянського призначено першого апостольського адміністратора для Лемківщини ад нутум Санктае Седіс. Іменування другого і третього апостольського адміністратора для Лемківщини — в особах бл. п. о. д-ра Василя Масцоха й о. д-ра Якова Медвецького — спирається вже на цим першим, основним, ерекційним акті, як на правній основі.

Насувається тепер питання, яке є відношення обох вище названих, прилюдно-правних актів до конкордату, заключеного дня 10. лютого 1925. р. між Апостольською Столицею і Польщею, що з днем 23. квітня 1925. р. після ратифікації соймом і сенатом набрав сили державного закону?... Слід відразу відповісти, що оба вище згадані акти, себто і конвенція з 1934. р. і декрет Св. Конгрегації для Східної Церкви з дня 10. лютого 1934. р., в нічому ненарушують, неослаблюють, ні не змінюють обов'язуючих у Польщі постанов згаданого церковно-державного конкордату. Це тому, що оба ці

прилюдно-правні акти, на яких спирається канонічно- і цивільно-правно Апостольська Адміністрація для Лемківщини, мають лише переходовий, тимчасовий характер і в нічому не змінюють установленого конкордатом і санкціонованого державним законом з дня 23. квітня 1925 р. (Д. З. Р. П. ч. 47, поз. 324 з 11. травня 1925) основного церковно-територіяльного поділу держави (себто поділу на церковні провінції і дієцезії). Вслід за тим і сам апостольський адміністратор для Лемківщини є призначений лише „ад нутум Санктае Седіс“, себто до довільної, часової безпосередньої розпорядимости Апостольської Столиці, котра може його — на випадок потреби — кожної хвилини відкликати, зложити з уряду й усунути.

З цього логічний і правний висновок такий, що канонічно- та цивільно-правну, територіяльну й єрархічну єдність і неподільність Галицької Церковної Провінції, а в її складі і гр.-кат. Перемиської Дієцезії, установлену точкою б). дев'ятої статті (IX. арт.) конкордату з дня 10. лютого 1925. р., вище згадані два акти, про створення Апостольської Адміністрації для Лемківщини, не скасували, ні не обмежили, ні не порушили!... Цю обставину підкреслює теж і Його Ексцеленція Кардинал Мармаджі, б. апост. нунцій у Польщі, у своїм листі до Екск. Митрополита Андрея з дня 12. лютого 1934., ч. 12564. Отже не зважаючи на еригування на дев'ятьох західних деканатах гр.-кат. Перемиської Дієцезії т. зв. Апостольської Адміністрації Лемківщини — ці деканати становлять даліше нерозривну частину гр.-кат. Перемиської Дієцезії і разом таку саму складову частину Галицької Церковної Провінції. Таким чином Апостольська Адміністрація Лемківщини — не є ніякою окремою, самостійною дієцезією, чи єпархією, а тимбільше ніякою, окремою, церковною провінцією — і то ані під церковно-правним, ані під цивільно-правним оглядом!...

А чим-же є в такому випадку? Є це тільки церковна, територіяльна область гр.-кат. Перемиської Дієцезії, виділена часово й провізорично згід дієцезальної юрисдикції, гр.-кат. Перемиського Ординарія, (а не з нерозривного, територіяльно-правного складу Перемиської Дієцезії!...), і підчинена безпосередньо юрисдикції Святішого Отця Римського Папи, який її виконує через спеціально, підчиненого Собі безпосередньо Ординарія, званого апостольським адміністратором Лемківщини. Далі з цього виходить, що: право до виконання дієцезальної юрисдикції Перемиського Ординарія на цій церковно-територіяльній області гр.-кат. Перемиської Дієцезії не є ні відкликане, ні згасене, ні скасоване, а є лише часово припинене з тим канонічно-правним наслідком, що церковно-духовну юрисдикцію на цій області перебрав безпосередньо Св. Отець та доручив її виконання т. зв. апостольському адміністраторові для Лемківщини ад нутум Санктае Седіс. Таким

чином Апостольська Адміністрація Лемківщини — це тільки своєрідний **правний виїмок** (ексцепціо юріс), що основного, територіяльного стану гр.-кат. Перемиської Дієцезії, ні теж правної непопулярності та ерархічної єдності Галицької Церковної Провінції в нічому не змінє ні не обмежує!...

На цій канонічно-правній основі **гр.-кат. Перемиський Ординарій** має і далі **право титулувати себе Сяніцьким Єпископом**, себто єпископом Лемківщини, над якою від і з уповажнення Апостольської Столиці виконує часово (після конвенції з 1934. р. на 10 літ) юрисдикцію покликаний адгок спеціально апостольський адміністратор. А якщо так, **то імя гр.-кат. Перемиського Ординарія**, якому св. Апостольський Престол, — не еригувавши на Лемківщині окремої самостійної дієцезії, а лише часову, Апостольську Адміністрацію, — полишив і надаліше потенціально право до виконання в будучности церковно-духовної юрисдикції над Лемківщиною, **слід виголошувати в літургічних і богослужбних текстах на території Апост. Адміністрації Лемківщини** — так, як виголошується імя Митрополита Галицької Церковної Провінції. Бо коли гр.-кат. Перемиський Ординарій має слушну, канонічно-правну основу титулувати себе сяніцьким єпископом, отже єпископом Лемківщини, то чому ж би він не мав права до того, щоб на області, що є нерозривною частиною підчищеною йому церковної, єпархіяльної території не згадувано його імени підчас Богослужень?!

Тому то **викинення** розпорядком Апостольської Адміністрації Лемківщини з дня 25. лютого 1935 р. ч. 28/35 імени **Перемиського Ординарія** а **заразом і сяніцького єпископа** в одній особі з **богослужбних текстів на території Лемківщини**, є не тільки грубим нетактом, та ознакою логаного наставлення, лід яким ця Апостольська Адміністрація через своїх нерозважних і розполітикованих керманічів почала своє фактичне існування, **але теж правним нонсенсом і порушенням!**... Цього різкого нетакту і порушення не спішиться якось направити теперішній, „новий“ апост. адміністратор Лемківщини!... Чому? Це вже глибока, окутана тайною тактика засади москвофільської каноністики і літургії у відношенні до українців!... А тимчасом на лемківській церковній області слід виголошувати підчас Богослужень по іменах св. Отця і Митрополита Шептицького також імена **сяніцького єпископа** й **апостольського адміністратора** Лемківщини. А слід це робити не лише з огляду на приличність і такт, але теж і з огляду на літургічно-канонічну поправність та консеквенції!

Подрібні точки взаємного відношення Апостольської Адміністрації Лемківщини до гр.-кат. Перемиської Дієцезії і навпаки, точки, що уніфікують обоїльну дисципліну клиру, нормують взаємний обсяг таїнственої юрисдикції священників на обох церковно-територіяльних областях, управильнують спільні, маєткові і спірні справи та питання обсади душпастирських станиць в Апост. Адміністрації — з огляду на недостачу духовної семінарії на Лемківщині, **устійное окремих договір, заключений літом 1935. р. у Варшаві між Лемківським і Перемиським Ординарієм** — під патронатом Апостольської Нунціятури у Польщі. Але цього договору або т. зв. модус агенді, що для українців є

своїм змістом розмірно корисний, не введено ще дотепер у життя лише з вини керманічів Апостольської Адміністрації, ні навіть не опубліковано.

При кінці слід підкреслити такий факт: Цій обставині, що Апостольська Адміністрація Лемківщини зараз від першої хвилини свого фактичного існування вступила отверто і рішуче на помилковий шлях, яким вона вперто йде і досі, а це на шлях несмачної, погубної, позакулісової боротьби зі своїм матірним, церковним центром, та явної боротьби зі загальними, національними аспіраціями своїх власних вірних, **цьому не винувата ні Апостольська Столиця, ні католицьке церковне право!** Цьому винні — і то на цілих 100% — фактичні керманічі Апост. Адміністрації. Вони — замість шито й льояльно реалізувати **чисті, виключно релігійні інтенції Апостольської Столиці щодо Лемківщини** і поступати згідно з буквою і духом католицького церковного права та добрими і коректними, міжепархіяльними звичаями — поставились відразу бундючно й ворожо і до дотеперішніх гр.-кат. церковних кругів, і до національних почувань та змагань тих своїх вірних, які признаються до української національної ідеології. Тимчасом саме лемки українці творять величезну більшість населення Лемківщини. Тому то Апостольська Адміністрація Лемківщини принесла для Католическої Церкви більше шкоди, ніж користи, а **радіше саму тільки шкоду і ніякої користи**, бо ця Адміністрація не лише не приєднала нікого з православних до католицизму, але вразила до Католическої Церкви і тих, які до цього часу були серцем і душею до неї привязані!

Тому то не лише українці-лемки повинні домагатись і дбати про те, щоб Апостольська Адміністрація Лемківщини, яка в очах вірних є основною компромітована і зневаджена, або відразу (не ждучи на скінчення свого 10-ліття), перестала у своїй теперішній формі існувати та вернулась під юрисдикцію свого правного, сяніцького єпископа і перемиського ординарія або, щоб управляв нею, як апост. адміністратор, ідейний, второпний, розумний і працюючий **український священник!** Такий священник, який мав би за собою повне і беззастережне довіря усього духовенства і загалу вірних, та який — попри свою чисто релігійну і церковну працю — **ішов би назустріч національним і культурним змаганням свого власного народу!** У протилежному випадку, якщо в короткому часі не дійде до радикальної зміни в Апостольській Адміністрації теперішнього стану, духа і наставлення, і до того згідно з національною честю та з національно-культурними аспіраціями українського народу на Лемківщині, — то Лемківщина готова ще — серед існуючих і до крайности задражених і напружених обставин — **перемінитися під релігійно-церковним оглядом на запропашений, справді місійний терен, що буде вже підлягати не Св. Конгрегації для Східної Церкви, але Св. Конгрегації для Поширення Віри.** (Де пропаганда фіделі!), так, як це вже було і давніше!... Тому час очі протерти!
Лемки-українці.

Присилайте належність за книжки і передплату!

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 2.

Як горнеться до української книжки

українська дитина на Лемківщині?

(Краса й стиль рідного українського слова й висока добірність тягне лемківську дитину до рідної, української книжки.)

Перетомлена і зражена шкідливою троханівщиною в школі, українська дитина на Лемківщині жадає й охоче горнеться до свого рідного, друкованого, українського слова. Ця жадоба є зовсім слушна й природна, як природною є у дитини склонність до лізнання, вивчення і вживання своєї матірньої мови — і то можливо в її найзвершенішій і найдосконалішій формі. Українська дитина на Лемківщині вже сама відрухово відчуває, що подавана їй насильно, штучна троханівщина замикає їй прямо доступ до правдивого й чистого, національного формування, до здорової, національної освіти й культури.

Відсі кожну, до свого інтелектуального рівня примінену, українську читанку, чи книжку бере вона охоче до рук та з зацікавленням і з користю її читає. Що до самої техніки читання такої книжки, то найцікавіше тут те, що наша лемківська дитина бажає, особливо, коли подана їй книжка походить зі зразкової бібліотеки наших високопоставлених, дитячих видавництв перечитати її відразу, т. зв. від вступу, безпереривно аж до кінця.

Щож то так тягне українську, лемківську дитину до української книжки й українського друкованого слова?

Першзавсе, коли йде про форму і стиль, чистота й краса рідної мови, та легкість вислову, яких ця дитина не може рішучо знайти у критичанських читанках і букварях. Щойно зі згаданої книжки вчиться вона практично властивої й поправної азбуки і граматики поневіряно й понижуюваного троханівщиною рідного слова. Тому — для вивчення своєї рідної, матірньої мови — подати негайно українській, лемківській дитині до рук відповідну, українську книжку є річчю необхідною й конечною!..

Дальше!.. Другим моментом,

котрий потягає згадану нашу дитину до читання української добірної книжки, це її цікавий, позитивний і будуючий зміст. Тут українська дитина знайде все, що вона для свого образування, збудування, хосенного поучення і здорового зацікавлення потребує й хоче!.. Саме: байки й казки і цікаві оповідання й красні, уяву заспокоюючі образки і заохочуючі приміри й історичні оповідання з рідної бувальщини і національно освідомлюючі й поучаючі елементи і здорову, релігійну дидактику й будуючі приміри для практичного життя... Словом, вона знайде тут все, що в стані приспособити її ум до пізнання рідної, української, словесної й національної культури, та розбудити у ній благородні чувства ширшої любови до свого власного, українського народу й Батьківщини!..

Тому й не дивниця, що після перечитання одної, такої книжки розпитується лемківська дитина сейчас за другою, а відтак за третьою й четвертою — так, що її ум, стремління духа й цікавість не можуть вже обійтися без здорової книжкової національної лектури!.. Відсі й практичний висновок, що закладання українських, дитячих бібліотек по наших селах на Лемківщині є, особливо в теперішніх умовах, безумовно вказане, пожиточне й конечно. В противному разі ця дитина готова підупасти шкідливим, арелігійно-аморальним і чужонаціональним впливам, а у висліді звиродніти, для нашої Нації пропасти й перейти у чужий табор!.. А що ця небезпека, особливо на Лемківщині існує, це злишнім є тут доказувати. То-ж ми, старша, українська генерація, возмімся солідарно, як один муж, до подання здорової, української книжки для української дитини на Лемківщині!..

Андрій Березюк.

Віджила історія передпотопового Хама

(Або „фіолетовий“ вистріл проти Впр. ОО. Радників-Українців на Лемківщині.)

Які фіолетові відзнаки мають право та яких не мають права носити два Впр. ОО. Радники-Українці на Лемківщині? МАЮТЬ ВОНИ ДОКЛАДНО ОЗНАЧЕНЕ У ВИСТАВЛЕНИХ ЧЕРЕЗ БЛ. П. О. Д-РА ВАСИЛЯ МАСЦЮХА, НОМІНАЦІЙНИХ ГРАМОТАХ З ДНЯ 25. ЧЕРВНЯ 1935 Р. Ч. 1433, завершених відтак інсталаційною присягою в дні 16. липня 1935 р. Так самі номінації, як теж і реальні та почесні права тих Впр. ОО. Радників Ап. Адм. — Українців, падали їм згідно з приписами церковного права (Кодекс Кан. Прага, Кн. II, ч. I, Тит. VIII, Гл. VI, Кан. 423—428). ЗІСТАЛИ же в місяці травні 1935 р. ЗАТВЕРДЖЕНІ ЧЕРЕЗ СВ. АПОСТОЛЬСЬКИЙ ПРЕСТОЛ В РИМІ. Рівнож один Ординаріатський Радник-Українець на Лемківщині зістав у своїх почесних правах затверджений у травні 1936 р. через Апостольську Нунціятуру у Варшаві.

Інша річ, що ЦІ НАШІ КАНОНІЧНО ПОСТАВЛЕНІ Й ІНСТИТУОВАНІ ВПр. ОО. РАДНИКИ НЕ МАЮТЬ НІКОЛИ НІЯКОЇ НАГОДИ ВИКОНАТИ — ЗГІДНО З ПРИПИСАМИ ЦЕРКОВНОГО ПРАВА — СВОЇХ КАНОНІЧНИХ УПРАВНЕНЬ. БО ЇХ РІШУЧО НІКОЛИ НЕ СКЛИКУЄТЬСЯ НА НІЯКІ ЗАСІДАННЯ. НІ НА НАРАДИ!.. Бо і на що скликувати, коли тих канонічно-правних речників і представників Українського Духовенства в Курії — ріжні, задрісні й самозванці „канцлери“ і „коронні дзекани“ дуже добре і справно ВИРУЧАЮТЬ! (?) Здавалося, що ці „руські достойники“ вже таки досхожу наситяться й вдсволяться фактом безправного партійного ВИКЛЮЧЕННЯ НАШИХ ВПр. ОО. РАДНИКІВ-УКРАЇНЦІВ ВІД УСЯКОЇ УЧАСТИ В ПРАЦЯХ „КУРІЇ“... Тимчасем показалося, що ці!.. Їх апетит їде ще дальше!..

Саме спубліковано недавно „указ“ яким — у дипломатичній, викрутній формі, під ріжними позорами, ЗАБОРОНЕНО безправно „ДЕЯКИМ“ — І ТО ЛИШЕ „ДЕЯКИМ“, ОТЖЕ ТІЛЬКИ НАШИМ ВПр. ОО. РАДНИКАМ-УКРАЇНЦЯМ, КОРИСТАТИ І З ЇХ ПОЧЕСНИХ КАНОНІЧНИХ ПРАВ!.. Зате „руські“ можуть собі навіть ходити в мітрах і в пурпурі, то це вже нікого на т. зв. „устролю“ не болить, ні в очі не колет!.. Тільки — не дай Боже, — аби котрийсь з наших відзначених, українських священників на Лемківщині скористав з наданих і прислугуючих собі законно-канонічно-церковних прав і відзначень!.. НАВІТЬ РОЗПОРЯДКИ І ПОВНОВАСТІ У СПОВІДІ НА ВЕЛИКИЙ ПІСТ ДЛЯ ДУХОВЕНСТВА ОСТАВЛЯЄТЬСЯ АБИ ТІЛЬКИ „ФІОЛЕТОВИМИ УКАЗАМИ“ ЛОПЕЧИ І ДАТИ ПОЛИЧНИК УКРАЇНЦЯМ!.. Шож це властиво за „курія“, кстра провадить слідства і видає „укази“ проти своїх власних, найближчих членів?.. І то ще прилюдні, публічні „укази“!..

ВІДАЙ ВІДЖИЛА НА „УСТРОНЮ“ ІСТОРІЯ ПЕРЕДПОТОВОГО ХАМА!.. Бо інакше годі собі ці дивовижні явища пояснити!.. Подаємо це до відома Найвищим Церковним Властям!..

гарний
блеск
і добру
консерва-
цію шкіри
дасть Вам
ПАСТЯ

ЕЛЕГАНТ

з фабрики:

„Зоря“, Львів, Кордецького 51

Не вільно нам забувати,
що всілякі

ЦУКОРКИ
ШОКОЛЯДИ
Й СОЛОДКЕ
ПЕЧИВО

купуємо тільки з правдиво
української фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

ПЕЛЬНЯ, ПОВ. СЯНІК.

І в нашій селі молодь не дармувала цієї зими. В листопаді загостивло Пельні п. Сидір Рицар, абс. гімн. В нашій читальні „Просвіти“ ожилилась освітня праця. В грудні улажено виставу св. о. Николая з роздачею даруночків чемним дітям; у січні приїхали до нас члени К. О. С-у зі Сяноки та дали виставу „Мати“, котра своєю тенденцією викликала помітне вражіння на присутніх. Дійсно велика вдяка належить академікам зі Сянока, котрі погрудилися з виставою піхотою зі Сянока в найбільш тріскучі морози, щоби цим способом заохотити і меншого брата до праці для народу. Підчас Різдвяних Свят хор читальні „Просвіти“ в Пельні співав під вікнами українських громадян гарні колядки під проводом п. С. Рицаря та заколядував 16 золотих на Рідну Школу. Уродливих хористок і хористів бачимо на першій сторінці нашого часопису; посередині диригент хору Сидір Рицар. Дня 12 лютого ц. р. відбулися Загальні Збори читальні „Просвіти“, на котрих вибрано новий Виділ, який дає за поруку, що в слідууючому році ще кращими успіхами увінчається праця в читальні. Першим виступом у цьому році буде вистава „Неон“ або „Мученики з катакомб“, до якої вже готуємося. Кожного четверга й неділі відбувається голосне читання в читальні та один з Виділових виголошує освітній реферат, якому прислухується около 30—50 членів. Вступайте, браття, всі як один у члени нашої читальні, не дайте баламутитись темним духам, котрі по ріжних „канцеляріях“ заливуються до безтями та в горівці бачать ціле своє щастя. Прийде час, що й вони пізнають: хто їм ворог, а хто приятель, й опам'ятаються, прозріють і завернуть з хибної дороги. Коби це якнайскорше сталося!

СЕМУШЕВА — ПИЛИ.

Невеличке українське село в Сянїччині, доч. Тиряви Волоської. Читальню „Просвіти“ засновано в селі щойно з початком 1936 р. До цього часу дуже тяжко було свідомій молоді започаткувати якунебудь культурно-освітню працю, то-

му, що вічно повставали в селі між старшим громадянством якісь міжусобиці. Також різні застрашували село тим, що за „Просвіту“ підуть члени до тюрми та посипаються на них різні грошові кари. Але звичайно з чорної хмари малий дощ, так і з тими страхами скінчилося. Завдяки впертій, успішній праці молоді, сьогодні читальня „Просвіти“ має поверх 40 членів (слід згадати, що в селі є ще 7 польських хат і дві жидівські рудери). Було теж раз мале непорозуміння, бо до читальні зайшов Іван Стад, та зачав авантуруватись. Одначе свідомі члени „Просвіти“ знаючи, що за бійки або авантури влада може припинити діяльність читальні, впросили нечлена з домівки, де зарезом м'єститься кооператива. Завдяки своїй кооперативі село не ходить до жидів (дуже похвально!) ані на закупно ані на роботу. Не п'ястуком ані не каменем проганяти жиди зо села, лише оминати його, zorganizувати культурно село, піднести освіту та виробити село належно до народньої праці — оце найкращий лік, як визбутись жидів і стати самовистарчальними.

Свій.

ЛОСЕ КОЛО ЛАБОВОЇ.

У дні 21. II. ц. р. аматорський гурток з Лабової відіграв при співучасті молоді з Лосього виставу в Лосьому п. н. „Страшна пімста“. Головну роллю мав Михайло Рєвак усї актори вивязалися зо своїх завдань якнайкраще. Слід би лише подбати, щоб такі вистави відбувалися частіше, та щоб за лабовянами й лосянами пішли доколичні села й також у себе вчилися, читали й уряджували вистави.

ОПАРІВКА В СТРИЖІВЩИНІ.

Читальня „Просвіти“ в селі Опарівка, пов. Коросно, вшанувала в неділю 31. I. „День Крут“. Промову виголосив Михайло Барна, по-

тім були співи й деклямації „Тіням Героїв“, „Україно мати, кат сконав“, „Крути“, „Ой у Лузі“, „Сповнилась м'ра“ і багато інших. Реферат виголосив голова читальні Павло Осолінський. Закінчено свято відспіванням національного гимну. Свято відбулося гарно й бадьоро. Тільки частина молоді блукає ще досі самопас і волить виспівувати по вулицях чужі „кавалки“, чим зайти до читальні. Але ми боремося з цією байдужністю і маємо надію, що скоро зєднаємо всіх здорових і розбудимо в них приспані в душі сили.

ЛІСЬКА ОКРУГА.

Загальні Збори кооперативи „Народній Дім“ у Лиську ухвалили при розділі чистого зиску квоту 120 зл. виплатити за посвятну й жертвенну працю справникові цієї кооперативи д-рові Орестові Ярославичеві. Та цей ідейний працівник зрікся цієї квоти, а розділив її на добродійні цілі для свого народу.

Ось взірець гідний наслідування.

Читальня „Просвіти“ в Чорній улаштувала в дні 14. лютого ц. р. аматорську висаву п. н. „Украдене щастя“, драму в 5-ох діях зі співами й танцями.

Знову читальня в Гошові відіграла дня 15. лютого комедію в 3. діях п. н. „Гатка Большевичка“, а читальня в Устріках Долішніх висвітлила в дні 21. лютого ц. р. пєсу в 4. діях п. н. „Ми йдемо в бій“.

БАРВІНОК БІЛ ДУКЛІ.

В селі Барвінку є жидівський тартак фірми „Вестрайх і син“, який ріже вже роками день і ніч кльоци, також з доколичних і жидівських лісів. Рік-річно повстають нові зруби, що спричиняють наглі зливи, котрі нищать майже щороку засіви, зносять землю до потоків, полишаючи за собою каменистий спід ґрунту. До цього тартаку возять трами зиндранівчани, барвінчани та тилявчани за пів-дурно, бо жиди як всюди так і тут добре вмійють визискувати незорганізованого селянина. І ось в січні ц. р. прийшло межі господарями Барвінка й господарями Тиляви до

Як куримо — то лкше найліпші

паперці і тутки

(повноватки)

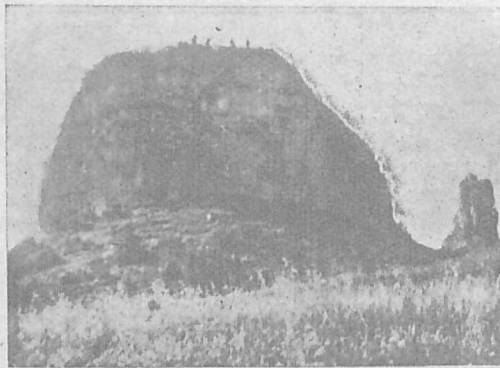
„КАЛИНА“

Української фабрики Кооперативи „Будучність“ в Тернополі

ЧУДА ПРИРОДИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕМКІВЩИНИ.

Малі Пеніни, Шляхтова.

Гора „Баба“ між Явірками і Шляхтовою.

Малі Пеніни в Явірках.

бійки в лісі, на відтанку Тиляви, в т зв. Блудній. Барвінчани виїхали до ліса як звичайно, та тут тиллявни напали на них з сокирами і колами, що таки трохи потурбували солтиса з Барвінка та декотрих господарів, мовляв: ви не маєте тут права, то наш ліс.

Лагодженням непорозуміння занялась поліція з Барвінка й передала справу до суду, де суд засудив шістьох господарів з Тиляви від 3—6 тижнів арешту.

Чи не ганьба провадити братовбійчу боротьбу на жидівських трамах, замість спільно протиставитись всяким жидівським визискам, що від віків ріжними шахрайствами, визиском і спекуляціями тягнуть послідні соки з несвідомого та незорганізованого робітника? Як до вас писати, щоб ви вже раз перестали бути жидівськими наймитами? Чи невинна кров пролята за несвої рахунки вийде вам на добро? Схаменіться — будьте людьми! Просимо вас і приказуємо вам!

КОМАНЕЦЬКА ОКРУГА.

Репедь. Дня 21. II. ц. р. загостив до нашого села організатор філії „Сільського Господаря“, Іван Ковальський та в дуже змістовний і захоплюючий спосіб представив нашому громадянству конечність кружка С. Г. в селі. По його промові-рефераті зголосилося 40 селян у члени кружка та зложили заразже свої вкладки. При цьому вивязалася гарна довша дискусія про господарські обставини наших сіл у горах. На закінчення забрав голос громадянин Сухоставський, що зясував культурне життя в селі та побажав, щоб за рік читаль-

ня „Просвіти“, кооператива й Сільський Господар засіли спільно як три сестри до святочної просфори. Щастя Боже в культурній праці!

Радошиці сумно записались в хроніці. Справді більшість села — свідомі громадяни, одначе деякі слухають ще досі комунарського Лубкова. Там засілися приятелі „вожда Сталіна та проповідують свою науку московсько-комунарську. Під впливом цих вожак воював у Радошицях „герой“ Юрко Казьо, якого Бог покарав за безбожницькі вичини; на весіллі провалив себе ножем і так по собачому скінчив своє марно ведене життя. Ще перед цим хотів забити невинного Івана Шапочку. На похорон масово явились московсько-большевицькі недобитки з Ославиці й Лубкова та (що за сміх!) на вінках понаписували, що Казьо помер „за віру“ — шкода, що не додали, як хулив Богові, ломав св. хрести, деморалізував молодь. Пам'ятайте лубківські „паничі“, що вина за цього й інших паде на вас!

Шавне. Суд у Буківську покарав Впр. о. М. Гробельського гривною 5 зл. за те, що він ідучи в урядових справах зо Шавнего до Лубкова мав образити постерункового в часі легітимування. Дивне, що й священників уже зачинають легітимувати та відав без причини подавати до суду. Чей Впр. о. М. Гробельський вже поверх 30 літ ревно душпастирює та почесно сповняє свій священничий обов'язок! Тут якась — мабуть — інша причина мнимої образи.

Вирівняйте передплату та при-
силайте належитість за книжки!

Нові КНИЖКИ

Василь Баричко: ЗА КРАЩЕ ЗАВТРА УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА. Львів, 1937. Розм. 17×12; стор. 40. Накладом автора. Ціна 40 гр.

Автор цієї книжечки сам з фаху агроном намалював нам немов чарівний образ такого села, яке в нас повинно бути і може, дасть Бог, колись і буде. Бо всі ті чудові уладження, що їх у селі Райському бачив видуманий Степанюк, не є такі цілком видумані, чи виссані з пальця. Все те автор певно десь бачив за границею, або хоч читав у ріжних описах заграничних поступових господарств. Книжечка „За краще завтра“ не є строго господарською книжкою. Це легонька вступна читанка, що неодного заохотить до читання господарських книжок, і до думання, як поправити своє господарство, щоби поправити життя своє і своїх найблизших. Такі книжки тепер на часі.

Г. Н. Кассон: ТВОЄ ЩАСТЯ В ТВОЇХ РУКАХ. Видання „Українського Видавничого Інституту“ — сторін 104. Ціна 1.40 зл. — „Цю книжку можемо найбільше поручити нашим сільським хлопцям і дівчатам. Книжочка подає 13 рад для людини, в який спосіб поконати життєв труднощі і вибитися. Ця книжка якраз тепер на часі для українського молодого покоління, яке мусить через тяжкі обставини боротися за краще завтра“. Український нарід мусить перевиховатися по думці вказівок цієї книжки.

Ю. Шкрумеляк: ПРОСВІТА СИЛИ НАШОЇ ОСНОВА. Оповідання для кожного цікаве з 16 обр. Накладом Т-ва „Просвіти“, Львів, 1937.

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ. Ілюстрований популярно-науковий журнал-місячник, ч. 1, 2, 3, видає „Просвіта“. Львів, Ринок 10. За редакцію відповідає Д-р І. Брик.

УКРАЇНЦІ-ЛЕМКИ В АМЕРИЦІ

обезпечуйте життя Ваших Родин в одинокому українському Товаристві забезпечень на життя

„КАРПАТІЯ“

Львів, Ринок ч. 38.; там пишуть по всі потрібні інформації.

Стрільці кличуть.

(Оповідання).

Його називали — Лесь. Він нічим не ріжнися від інших сільських хлопців. Літом пас худобу, косив траву, збіжжя, як треба було то і за плугом ходив й їздив, де випало. А зимою, він молотив, різав дрова, воду приніс, а як на було роботи, тоді волочився поміж хати. Еге, він вже немалий, йому девятнадцять літ. — Їздити конем — він страх як любив. Бувало візьме коня за віжки, тай тільки поцмокує й їде... їде...

Була осінь. Кругом сіріли пусті поля; а з дерев падали жовті листки і стелилися під ноги. — Дорогою тиркотів віз. Це Лесь і його батько Василь їхав до ліса по нерівній дорозі. Та Лесеви байдуже. Він підсвітував весело та гнав конем щосили. Сонце було ще не високо, як вони віхали до ліса.

Лесь швидко побіг лісом, шукаючи пригожого дерева, а Василь з возом та конем зістав на долині при дорозі.

Вже з годину ходив Лесь по лісі.

Праворуч вже й ліса не було, лише простягалася поляна, заросла густими корчами. Ціла гора була порита, що кілька кроків глибокі яруги і всюди повно поздовж виритих ям. Лесь ходив по горі, залазив до ям і там знаходив: крісові кульки, бляшані пушки з консерв, кусні заліза, реміні, та декуди ще й людські кости, черепи... Крісові кульки ховав до кишені, ремінні паси пробував торчати в руках, але вони зараз переривалися, — мов паперові.

— Вже перегнули. — подумав. Ще добру хвилину лазив по ямах, аж зирк — і в одному місці побачив з землі вистаючий черевик.

— Як новий... придасться... треба взяти. — майнула в голові думка і він скочив, шарпнув і витягнув черевик зо землі. З черевиком витягнув зо землі цілу ногу — кістяк.

Лесь не був боягузом, але в ту мить йому зробилося так страшно і ніяково, що він наче задеревів на

Гр. кат. церква в Бортині, коло Ронни Руської.

хвилию. А відтак кинув черевик, скочив і що сили почав утікати. За ним гнав привид.

Йому здавалося, що з під землі підвелася постать воєжа та великанськими кроками зближається до нього, костисті руки хватають його за горло а лісом котиться могутній крик:

— Ти на що забрав мені ногу! У-у-у, не подарую! Не подарую! У-у-у!...

Блідий прискакав до воза.

— А тобі що? — запитав Василь.

— Нічого. — відказав Лесь, а губи затряслися в нього і ноги задрожали. — На всі батькові питання він нічого не відповідав, наче не його вони торкалися. Василь аж розлютився. Трохи поворкотів сердито, але відтак змовчав, мов води в рот набрав. — За хвилию наладували дров і віхали з ліса.

Під вечір вернули до хати. В хаті Лесь повечеряв, трохи покрутився по хаті, пішов спати. Він скоро заснув.

Темна і глуха ніч огорнула село. Ніхто ніде ні не чичиркнув. А в Лесевої хаті дивні дива діялися цієї ночі.

Ось відчинилися двері і на порозі хтось станув.

— Це я! — впали гострі слова.

— Хто... — хотів крикнути Лесь, та жах здавив його за горло. Він пізнав. А-а-а, це той... у сірій стрілецькій блузі, з крісом на рамени і без черевика на правій нозі.

За ним сунули, вже інші постаті: одна, друга, десята... Вже цілі сотні їх.

По хаті понісся гомін:

— Це ми, що наші кости бачив ти порозкидані по горах. Чи знаєш, за що ми впали? Лесь мовчав.

...Ми кров свою лили і життя не пожаліли, за те, щоб волю здобути для грядучих поколінь. Ми вірили, що на землі зрошеній нашою кровю, виросте воля, або — коли нам не доведеться її здобути, то на місце кожного з нас, що впав — стане сотня нових бранців, де впаде сотня, там стануть — тисячі і мільони.

А ти, що робиш? — Ти син народу і в жилах твоїх тече та сама кров, що й нас рвала до великих діл, а ти тепер — мов звір дикий — плюндруєш місця нашого спочинку, та топтаєш по наших костях.

Га—а—а. Може ти скоро, зі зневагою станеш копати наші кости і пхувати по них? А тоді... Бачиш кілька нас тут? Гляди, щоб з наших уст не вирвалося:

— Проклятий будь!

Всі грізно зморщили чола і насупили брови.

— Ні-ні... я не знав... — просто гнав Лесь.

— Ми віримо

Петро Попередний.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, евангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кадило

купуйте й замовляйте в українській кооперативі

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/1.

і в її склепах: у Львові, Руська ч. 20.

в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

Купуйте тільки
найкращі шевські кілки
ДЕНДРА

Фабрика
у
Львові

вул.
Потоцького
ч. 85 а.

Українська родина в народніх строях у Білій Воді, к. Н. Торгу.

Вороблик Королівський.

Дня 10. березня ц. р. в домівці Кружка „Сільський Господар“ у Вороблику корсел. устроєно Шевченківський День для членів обох Товариств.

Влаштовано діточу виставу з інсценізаціями віршів Великого Тараса. Найбільше захоплення викли-

кали серед прийвних виступи 5-ти літньої Славці Паночко і 6-ти літньої Олі Копчак, котрі деклямували по кілька віршиків, м. ін. „Заповіт“.

На закінчення хор під умілою диригентурою п. Н. Саламона відспівав „Заповіт“ Т. Шевченка.

ЛИСТУВАННЯ

Впр. о. І. Тилівський в Канад: Оцем посвідчаємо відбір 3 ам. дол. з гр зиченням 1 дол. за передплату, 1 дол. за календарі Рідній Школі та 1 дол. на передплату 1937 „Христос Наша Сила“ Окремо пересиляємо братній привіт і бажання кращої долі.

Вп. Іван Левчик з Полян С.: Заплачено по кінець вересня ц. р. Привіт.

Вп. Андрій Ланда з Вороблика: Передплата вирівнана по кінець вересня ц. р. Широ поздоровляємо.

Вп. Марія Лейцш та Андрій Грозьо з Нантикок Па: Мають заплачено по кінець 1938 р. Сердечно дякуємо.

Вп. Андрій Сухорський, Вілька: Одержав від брата Михайла з Америки 1 дол. на передплату. Також Ваш брат широко Вас здоровить. Гаразд.

— 0 —

ЖЕРТВИ.

Громадянин Іван Саракун у Ренеді зібрав на христинах у господаря Івана Майковича на українських інвалідів 2 зл. Гроші передано через адм. Н. Л. на вказану ціль. Помагай Бог!

Присутні на христинах у Антона Цеплого (Гатали) в Боську, зложили добровільно на Рідну Школу 2.30 зл. Спаси Біг!

Добровільна збірка на весіллі Лешка Левка в Бонарівці, переведена Тимком Хомяком, у квоті 3.90 зл. на добродійні цілі. Гаразд.

Замість вінка на могилу бл. п. професора В. Чайківського, зложив 5 зл. Ю. Тарнович на добродійні цілі.

З нагоди вінчання Вікторії та Івана Хруща в Лосю, збірка на Рідну Школу 2.81 зл. Щастя Боже!

На весіллі Марії й Василя Вахна в Лосю, збірка на українських інвалідів 4.03 зл. через Адм. Н. Л. Боже запласть!

Юлян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західніх Карпатах.

Судові записки з XV. сторіччя в Сяніцькій землі вказують на те, що так звані Сяніцькі доли були вже відповідно заселені та чільніші громадяни були ось такі: Микола з Тарнави (1437), Іван з Тиряви (1439), Петро з Велиполя (1447), Микола з Пеллі (1463), Іван зі Семушової (1453), Юрко з Букової (1448), Анна з Долини (1491), Петро з Ячмиря (1444), Микола з Прусика (1467), Михайло з Дубрівки (1486). Одначе властивий осельницький рух не лише у Сяніцькій землі, але у всенській західні Карпати збільшується між 1500—1650 роками. В тім часі масово втікає населення з північних і західніх сторін, саме аж від живецького ключа — або шлеського промежжя та долинами рік і потоків переходить у підгірські землі, найрадше в залісені околиці та тут поселяється. Стрічає воно вже оселі автохтонів із півдня і сходу, але колонізаторська акція не бере цього під огляд, лише пре вперед, щоби визискати кожний кусок управної землі та лісні багатства. Слід згадати, що ті но-

ві люди в західніх Карпатах краще почувалися, бо тут не було того гнету, перед яким вони втекли зі заходу та господарські обставини далеко були догідніші, як у північних польських землях і пісках. Тут саме треба між іншими шукати причин змуженої колонізаторської акції чужостороннім напливовим елементом у західні Карпати.

Джерела:

Барановський: У підніжжя Білої Гори. (Істор. перегляд). 1916.

Длугопольський: Причинки до волоського осельництва в Карпатах, Краків 1915.

Буяк: Історія осельництва польських земель в короткому нарисі, Варшава 1920.

Казимир Добровольський: Ворожнеча й поеднання в судівництві польських бескидських осель XVI. і XVII. ст., Львів 1924.

Деляво: Бескидські верховинці, Краків 1851.

Гроїцький: Артикули магдебурського права, Перемишль 1760.

В. Лозінський: Правом і безправством, Львів 1913.

Моравський: Сандеччина, Краків 1863.

Березневі ради для пасічників.

Восені минулого року матки скоро перестали червити. Була сла- та, зимно, тому на зимівлю пішла стара муха, що значно податніша на заперження й великий відсоток осипу.

Декуди пчоли мали ще й малий запас меду на зиму, зима була досить морозна, то й більше спотребували їжі, щоб удержати теплоту. Кожний пасічник, особливо початкуючий, повинен бодай 2 рази в тиждні навідатися до зимуючих пчіл; приложити вухо й послухати осторожно, чи чути тихий шум. Якщо не чути, тоді застукати нагло: відозвуться пчоли і затихнуть згодом, це знак, що все в порядку, ідемо далі. Відозвуться незразу або протяжно і шипеляво, знак, що бракує меду і такий пень, якщо на дворі зимно — треба принести до хати і підгодувати цукровим сиропом. Буває й таке, що пчоли цілком не відозвуться. Тоді негайно взяти пень до теплої хати, виїняти рямки, струсити пчолу на решето та огріти обережно коло печі. Перед тим легко скропити теплою водою з цукром. На рямки полляти сиропу й як пчоли ожив-

ляться, всипати до огрітого горячою цеглою у шмати вулика й утеплити. Зіставити в хаті через ніч та щойно рано винести до стебника.

Якщо потепліє до + 14 степенів Ц. винести всі пні на тічок, щоб облетілися, при чому добре вважати, бо з облету пізнаємо силу пня.

По облеті, хочби було й зимніше — не шкодить.

Однак кожний початкуючий пасічник мусить знати, що навіть найбільш засібних у мед пнів, підгодовується на весні штучно сиропом. Від весняної штучної підгодівлі пчіл, залежить сила пня і добрий пожиток у літі.

Підгодовувати треба найменше впродсвж 2 тижнів, по пів склянки рідкого сиропу на пень денно.

Такої підгодівлі треба тимбільше цього року, коли стара муха гине, а молоді мало. Сіяти з весною шведську (білу) конюшину, бо вона дає багато меду і збільшує видайність паші, особливо, коли мішати зі звичайною червоною.

Степан Вархоляк.

— 0 —

Перепони в акції Т-ва „Відродження“.

Перепони в акції Т-ва „Відродження“.

Місяць лютий — це міжнародний місяць протиалкогольної боротьби, признаний у цілому культурному світі. Польща також бере участь у загальній міжнародній боротьбі з отрутами та всіми силами поборює вживання алкогольних напків при помочі своїх абстинентських товариств. У цьому році на запрошення Польського Уряду під протекторатом Президента Р. П. проф. І. Мосьціцького відбудеться у Варшаві в днях від 12.—18. вересня 21-ий з черги Міжнародний Протиалкогольний Конгрес. До цього Конгресу польські абстинентські товариства при активній підмозі Уряду приготавляються вже від довшого часу. Тимчасом, як то звичайно буває, йдуть перепони для українського протиалкогольного руху. З канцелярії Т-ва „Відродження“ дістаємо такий документ, який містимо в цілості:

Starosta Powiatowy Nowo Sądceki. Nowy Sącz, dnia 23. września 1936. Do Założycieli Kółka Ukraińskiego Przeciwalkoholowego Towarzystwa „Widrodzenia“ w Składzistem.

Na zgłoszenie z dnia 29. 8. b. r. wniesione do tut. Starostwa 31. 8. 1936

na zasadzie art. 13, 14 t 41 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. 10. 1933. Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808 zakazuje założenia w Składzistem Kółka Ukraińskiego Przeciwalkoholowego Towarzystwa „Widrodzenia“, ponieważ działalność tego Kółka może spowodować zagrożenie spokoju i porządku publicznego. W szczególności stwierdzono, że ogół mieszkańców gromady Składziste sprzeciwia się założeniu tego Kółka, przedstawiając dane, że Kółko to przez swą działalność będzie zakłócało spokój i porządek publiczny. Od tego orzeczenia przysługuje odwołanie do Pana Wojewody w Krakowie, które podać należy przez tut. Starostwo w terminie dni 14-tu, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia tego orzeczenia. — Starosta.

(підпис нечиткий).

А тепер лист голови й секретаря Кружка „Відродження“ в Складзистім:

Слава Ісусу Христу!
Хвальна Рада „Відродження“ у Львові.

Дякую Вам дуже прихильно за лист дуже мені цінний, який я дістав 22. XII. 1936 р., але, на жаль, розпечатаний солтисом у Складзистім Павлом Копилчаком, який най-

„Народна Торговля“

В С Я Н О Ц І

поручає

членам, кооперативам і приватним купцям споживчі й кольоніяльні товари, насіння господарських рослин і трав.

більше шкодить Кружкові. Солтис наш усе мусить цензурувати і все переходить через його руки... На жаль, оказового числа „Відродження“, як Ви сід писали в листі, як й інші мої часописи, як Місіонар, Наш Лемко, Народня Справа, Дзвіночок, котрі йдуть на мою адресу, ледво же ледво одно прийде, а двох нема, бо якаси мара забирає, хоч і заплачене. Тільки без перерви йде криницький юда „Лемко“, якого солтис роздає задармо, бо то „руске“.

В справі кружка ми на отсе письмо писали рекурс до пана воеводи. І як ми післали той рекурс до Кракова через Повітове Староство, то ще до нині нема жадної відповіді — незнаємо, чи дозволять чи ні та коли. А щодо того письма зі Староства, то є так: з громадян ніхто ся не спротивляв заложенню Кружка, тільки солтис наш, бо ми належимо до польської збірної гміни Навойсва (7 км. від Сачча), то солтис був противний, бо на него вїт і всі, а навіть наш наuczитель так само. Дякуємо дуже, що Товариство „Відродження“ довідувалося за нас і за нашу працю. Перепрошую дуже, що може щось не так написано, як має бути, але лише не вмію... — Підписи.

На нашу думку й не треба ліпше писати, бо ці прості, але щирі слова самі за себе говорять. Цей маркантний приклад нехай послужить як доказ, на які перепони натрапляє відродженецька акція не лише на Лемківщині, але також у цілому краю, бо таких і подібних випадків можна навести цілими десятками.

ФЕЛОНИ, ХОРУГВИ, КИЛИМИ

та всяку одежу хемічно чистить, відновляє і красить одинока українська

МЕХАНІЧНА ПРАЛЬНЯ „АТА“

З провінції просимо посилати поштою.

у Львові, ул. Зелена 31.